

İKİNCİ BÖLÜM KARAR

CİHAN KOÇAK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2014/12302

Karar Tarihi : 21/9/2017

Başkan : Engin YILDIRIM

Üyeler : Celal Mümtaz AKINCI

Muammer TOPAL

M. Emin KUZ

Recai AKYEL

Raportör : Murat ŞEN

Başvurucu : Cihan KOÇAK

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ceza infaz kurumundaki kötü muamele nedeniyle işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 8/7/2014 tarihinde Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. İkinci Bölüm Birinci Komisyonunca 27/11/2015 tarihinde, başvurunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmiştir.

5. İkinci Bölüm Birinci Komisyonunca 25/4/2016 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

6. Bölüm Başkanı tarafından 23/5/2016 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

7. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü 29/6/2016 tarihinde Anayasa Mahkemesine bildirmiştir.

8. Bakanlık görüşü 4/8/2016 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanlarını 8/8/2016 tarihinde bildirmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

9. Başvuru formu ve ekleri ile Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler doğrultusunda tespit edilen ilgili olaylar özetle şöyledir:

10. Başvurucu, başvuru tarihinde yaralama suçundan Tekirdağ F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) hükümlü olarak bulunmaktadır.

11. Başvurucu, belinden rahatsızlığı nedeniyle 24/2/2014 tarihinde Kurum doktoruna muayene olmaya gitmiştir. Başvurucunun hastaneye sevk talebinin Kurum doktoru tarafından reddedilmesi üzerine başvurucu sinkaflı hakaret ederek doktora yumrukla saldırmıştır. Bu olaya ilişkin tutanaklar tutulmuş ve soruşturma başlatılmıştır.

12. Ertesi gün 25/2/2014 tarihinde sayım için başvurucunun kalmakta olduğu koğuşa giden infaz koruma memurları ile başvurucu arasında tartışma yaşanmıştır. Başvurucunun iddiasına göre tartışma, infaz koruma memurunun sayım için başvurucunun ayağa kalkmasını istemesine rağmen belinin ağrması nedeniyle başvurucunun ayağa kalkmak istememesinden kaynaklanmıştır. İnfaz koruma memurları tarafından olay günü tutulan tutanağa göre ise başvurucu, raporu olduğunu ve hastaneye sevk işlemlerinin yapılması gerektiğini belirterek sayım için gelen infaz koruma memurlarına elindeki dilekçeleri fırlatıp sonrasında sinkaflı küfür etmiştir.

13. İnfaz koruma başmemuru, başvurucunun küfür ettiğinden ve taşkınlık çıkardığından bahisle başvurucunun kendisine ve odaya zarar vermesini engellemek amacıyla kelepçelenmesi ve müşahede odasına götürülmesi talimatını vermiştir. Bunun üzerine başvurucu elleri ve ayakları kelepçelenerek "süngerli oda" olarak tabir edilen müşahede odasına konulmuştur.

14. Başvurucu 26/2/2014 tarihinde Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığına verdiği dilekçede 25/2/2014 tarihinde sabah sayımında infaz koruma memurlarının kendisine saldırarak hakaret ettiklerini, elleri ve ayakları kelepçelenerek müşahede odasına konulduğunu, el ve ayaklarının morararak şiştiğini belirterek şikâyetçi olmuştur.

15. Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığı, başlatılan soruşturma kapsamında 4/3/2014 tarihinde Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne yazılan yazı ile başvurucunun Tekirdağ Devlet Hastanesine sevk edilerek hakkında adli rapor düzenletirilmesini, olaya karışan infaz koruma memurlarının kimliklerinin tespit edilmesini, teşhise elverişli fotoğrafların gönderilmesini ve 24/2/2014 tarihinde başvurucunun revire çıkarılıp çıkarılmadığının bildirilmesini istemiştir.

16. 6/3/2014 tarihinde Ceza İnfaz Kurumu yetkilileri başvurucuya teşhis yaptırmak suretiyle ilgili infaz koruma memurlarını tespit etmiştir. Tespit edilen infaz koruma memurlarının kimlik bilgileri ve fotoğrafları Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

17. 7/3/2014 tarihinde Cumhuriyet Başsavcılığı, ifadesinin alınması için 12/3/2014 tarihinde başvurucunun hazır edilmesini ve şüpheli infaz koruma memurlarının da ifade vermek üzere müracaat etmelerini istemiştir. Cumhuriyet Başsavcılığı ayrıca başvurucunun olay günü odasından çıkarılıp çıkarılmadığının bildirilmesi ve çıkarılmış ise bununla ilgili kamera kayıtlarının CD'ye aktarılarak gönderilmesi talimatını vermiştir. 14/3/2014 tarihinde anılan talimatlar yerine getirilmiştir.

18. Başvurucunun 12/3/2014 tarihinde beyanı alınmış ve 14/3/2014 tarihinde adli muayene raporu düzenlenmiştir. Anılan raporda başvurucunun sağ ve sol el bilek ulnar ve radial lateralde, sağ ayak bilek anteriorda ve sol cruris distal lateralde ciltte hafif kabuk bağlamış cilt sıyrıkları tespit edilmiştir.

19. Başvurucunun odasına giren on bir infaz koruma memurunun Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığına ifadeleri alınmıştır.

20. Başvurucunun olay gününe ilişkin anlatımı şöyledir:

"25/02/2014 günü, sabah sayımında rahatsız olmama rağmen alt kata indim ve sandalyeye oturdum. İlk önce Ç. isimli gardiyan geldi, ben sevkim ile ilgili dilekçe yazmıştım, bu dilekçeyi gardiyana uzattım. Bana "ayağa kalk" dedi, ben de rahatsız olduğumu söyledim. Bana "sen kimsin lan" diye bağırmaya başladı ve üzerime yürüdü. Bu sırada odama gelen yanılmıyorsam başgardiyan, Ç.'yi tuttu. Bu sırada 10-15 kadar gardiyan odama girdi, N. isimli başgardiyanın "bunu alın" diye seslendiğini duydum, bunun üzerine gardiyanlar ellerimden ve ayaklarımdan beni kelepçelediler, kelepçeleme işlemi sırasında tekme ve yumruk ile vurdular ve rahatsız olmama rağmen benim işkence odası dediğim süngerli odaya götürdüler. Kelepçeli bir şekilde odaya atıldılar. Kelepçeleri çok sıkı oldukları için ellerim morardı, daha sonra iki gün ellerimi kullanamadım, ayrıca ayaklarımda da morarmalar oldu."

21. İnfaz koruma memurları alınan ifadelerinde; olay günü başvurucunun odasına sayım için gidildiğinde agresif tutum içinde olduğunu, bir süre sonra koğuşun kapısı ve duvarlarını yumruklayarak hakaret içerikli ifadelerde bulunduğunu, infaz koruma başmemurunun, başvurucunun kendisine ve odaya zarar vermesini engellemek amacıyla kelepçelenmesi ve müşahede odasına götürülmesi talimatı üzerine ellerini ve ayaklarını kelepçelediklerini, başvurucuyu müşahede odasına koyduklarını, ona vurmadıklarını, kelepçeleri çok sıkımadıklarını ifade etmişlerdir.

22. Kamera kayıtlarına ilişkin 18/3/2014 tarihli çözümleme tutanaklarında, başvurucunun sabah 08.02'de elleri ve ayakları kelepçeli şekilde müşahede odasına konulduğu ve odada bu şekilde yattığı belirtilmiştir. Saat 13.43'te müşahede odasına giren infaz koruma memurlarının başvurucunun ayaklarındaki kelepçeleri çıkarttıkları ancak ellerindeki kelepçelerin açılmaması nedeniyle başvurucunun iki saate yakın bir süre daha elleri kelepçeli şekilde müşahede odasında kaldığı, ardından başvurucunun kelepçesiz şekilde müşahede odasından çıkarıldığı tespit edilmiştir. Kamera kaydı çözümlemelerinde, başvurucunun darbedildiğine ilişkin bir görüntünün olmadığı ifade edilmiştir. Anılan kamera görüntüleri Anayasa Mahkemesi tarafından da izlenmiş ve infaz koruma memurlarının koğuştaki görüntüleri olmamakla birlikte sayım esnasında koridor kamera görüntülerinden başvurucunun odasına öncelikle sayım için girildiği, sonrasında infaz koruma memurlarının koğuştan çıkıp kapıyı kilitleyip diğer infaz koruma memurları ile tekrar koğuşa geldikleri tespit edilmiştir. Koğuşa giren infaz koruma memurları başvurucuyu elleri ve ayakları kelepçeli olarak süngerli oda diye tabir edilen müşahede odasına götürmüşlerdir. Kamera kayıtlarına göre başvurucu yaklaşık altı saat süreyle elleri arkadan ve ayakları kelepçeli olarak süngerli odada tutulmuştur.

23. Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığınca 2/4/2014 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiştir. Anılan kararın gerekçesi şöyledir:

"Şüphelilerin suçlamayı kabul etmemeleri, müştekinin iddialarını doğrulayan tanık bulunmaması ve kamera görüntülerini içeren CD'nin izlenmesi sonucu müştekinin iddia ettiği eylemlere dair herhangi bir görüntü olmadığı tespit edilmiş olması karşısında şüphelilerin üzerilerine atılı suçları işlediklerine dair müştekinin soyut iddiasından başka kamu davası açmaya yeterli şüphe oluşturacak delil elde edilememesi nedeniyle, şüpheliler hakkında atılı suçlardan dolayı [kovuşturmaya yer olmadığına karar verildi]."

24. Başvurucunun anılan karara karşı yaptığı itiraz Çorlu 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 4/5/2014 tarihli ve 2014/354 Değişik İş sayılı kararıyla reddedilmiştir.

25. Anılan karar başvuruca 20/6/2014 tarihinde tebliğ edilmiş, başvuruca 8/7/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

26. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Yönetim tarafından alınabilecek tedbirler" kenar başlıklı 49. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Kurumun düzeninin ve kişilerin güvenliklerinin ciddi tehlikeyle karşı karşıya kalması hâlinde, asayiş ve düzeni sağlamak için Kanunda açıkça belirtilmeyen diğer tedbirler de alınır. Tedbirlerin uygulanması, disiplini cezasının verilmesine engel olmaz."

27. 5275 sayılı Kanun'un "Zorlayıcı araçların kullanılması" kenar başlıklı 50. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Hiçbir hâlde zincir ve demire vurmak tedbir olarak uygulanmaz. Kelepçe ve bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçlar;

a) Yetkili makamın önüne getirildiğinde çıkarılmak kaydıyla, sevk ve nakil sırasında kaçmayı önlemek için,

b) Hekimin talimat ve gözetiminde olmak üzere tıbbî nedenlerle,

c) Diğer kontrol usûllerinin yetersizliği hâlinde hükümlünün kendisine veya başkalarına zarar vermesine veya eşyayı tahrip etmesine engel olmak için kurum en üst amirinin emriyle,

kullanılabilir."

28. 4/6/2006 tarihli ve 26131 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün (İnfaz Tüzüğü) 22. maddesinin (8) numaralı fıkrası şöyledir:

"İnfaz ve koruma başmemuru ile infaz ve koruma memuru, kurumun güvenliğini bozan firara teşebbüs, isyan, rehin alma, saldırı, yasaya veya düzenlemelere dayalı bir emre karşı aktif veya pasif fiziki direnme gibi olaylar ile 5237 sayılı Kanununun 25 inci maddesindeki meşru savunma ve zorunluluk hâli ortaya çıktığında kurum en üst amirinin izni ile zor kullanabilir. Acil hâllerde tehlikenin ortadan kaldırılması amacıyla izin alınmaksızın da zor kullanılabilir. Durumu derhâl en üst amire iletir. Zor kullanan personel gerekenden fazla kuvvet kullanamaz."

B. Uluslararası Hukuk

29. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 3. maddesi şöyledir:

"Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz."

30. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Sözleşme'nin 3. maddesi ile ilgili içtihatlarında kötü muamele yasağının demokratik toplumların en temel değeri olduğunu vurgulamıştır. Terörle ya da organize suçla mücadele gibi en zor şartlarda dahi Sözleşme'nin, mağdurların davranışlarından bağımsız olarak işkence, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlerden men ettiği belirtilmiştir. Kötü muamele yasağının Sözleşme'nin 15. maddesinde belirtilen toplum hayatını tehdit eden kamusal tehlike hâlinde dahi hiçbir istisnaya yer vermediği içtihatlarda hatırlatılmıştır (Selmouni/Fransa, B. No: 25803/94, 28/7/1999, § 95; Labita/İtalya [BD], B. No: 26772/95, 6/4/2000, § 119).

31. Öte yandan bir muamele veya cezanın kötü muamele olduğunu söyleyebilmek için eylemin "minimum ağırlık eşiği"ni aşması beklenir (*Raninen/Finlandiya*, B. No: 20972/92, 16/12/1997, § 55; *Erdoğan Yağız/Türkiye*, B. No: 27473/02, 6/3/2007 §§ 35-37; *Gafgen/Almanya* [BD], B. No: 22978/05, 1/6/2010, §§ 88-90; *Costello-Roberts/Birleşik Krallık*, B. No: 13134/87, 25/3/1993, § 30).

32. AİHM, tutuklu ve hükümlülerle ilgili olarak onların korunmasız ve zayıf durumda olduklarını ve yetkililerin en zor şartlarda dahi bu kişilerin fiziksel esenliklerini korumakla sorumlu olduklarını belirtmiştir (*Keenan/Birleşik Krallık*, B. No: 27229/95, § 91; *Tarariyeva/Rusya*, B. No: 4353/03, 14/12/2006, § 73; *Vladimir/Romanov/Rusya*, B. No: 41461/02, 24/7/2008, § 57). Bununla birlikte AİHM, cezaevlerinde bir şiddet potansiyeli bulunduğunu ve tutulan kişilerin direnişinin çok çabuk ayaklanmaya dönüşebileceğini kabul etmektedir (*Satık ve diğerleri/Türkiye*, B. No: 31866/96, 10/10/2000, § 58; *Dedovsky ve diğerleri/Rusya*, B. No: 7178/03, 15/5/2008, § 81). Bu bağlamda Sözleşme'nin 3. maddesinin güvenliği sağlamak için güç kullanılmasını yasakladığı söylenemez ancak bu güç zorunlu hâllerde kullanılmalı ve aşırı olmamalıdır (*Ivan Vasilev/Bulgaristan*, B. No: 48130/99, 12/4/2017, § 63).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

33. Mahkemenin 21/9/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

34. Başvurucu; ayağa kalkmadığı gerekçesiyle sayım için odasına gelen infaz koruma memurlarının kendine saldırdıklarını, ellerini ve ayaklarını kelepçeleyerek kendisini darbettiklerini etkisiz bir soruşturma sonucunda kovuşturmaya yer olmadığı kararı verildiğini belirterek işkence ve kötü muamele yasağı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür ve tazminat talebinde bulunmuştur.

35. Bakanlık görüşünde, işkence ve kötü muamele yasağının maddi boyutu bakımından yapılan değerlendirmede başvurucunun olaydan bir gün önce gerçekleşen Kurum hekimine yönelik saldırısı anlatılmış ve olay günü başvurucunun infaz koruma memurlarına yönelik olarak gerçekleştirdiği davranışlar nedeniyle kelepçelenip müşahede odasına konulduğu belirtilmiştir. Kelepçe takmak hususunda infaz koruma memurlarının direnişi kırmak amacıyla ve direnişi kırarak ölçüde zor kullanmaya yetkili oldukları, başvurucunun şikâyetini her türlü şüpheden uzak makul delille desteklemediği ve güç kullanımının hukuka uygun olduğu ifade edilmiştir.

36. Bakanlık; işkence ve kötü muamele yasağının usule ilişkin boyutuna dair yaptığı değerlendirmede ise başvurucunun kötü muamele iddialarını ileri sürmesi üzerine soruşturma başlatıldığını ve gerekli tüm adli işlemlerin yapıldığını, başvurucunun şikâyetinin açıkça dayanaktan yoksun olduğunu ifade etmiştir.

37. Başvurucu; Bakanlık görüşüne karşı beyanında, başvurusunda tüm iddialarını ileri sürdüğünü, takdirin Anayasa Mahkemesine ait olduğunu belirtmiştir.

B. Değerlendirme

38. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun şikâyetlerinin tamamının işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

39. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" kenar başlıklı 17. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, ... maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

...

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

40. Anayasa'nın 5. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, ... Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

41. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

42. Anayasa'nın 17. maddesinde herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı güvence altına alınmıştır. Maddenin üçüncü fıkrasında kimseye "işkence" ve "eziyet" yapılamayacağı, kimsenin "insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muamele"ye tabi tutulamayacağı düzenlenmiştir. Anılan fıkıyla özel olarak insan onurunun korunması amaçlanmıştır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 80).

43. Bu bağlamda Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen işkence, eziyet ve insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulma yasağı mutlak bir nitelik taşımakta olup bu kapsamda öncelikle kamusal yetkiyle güç kullanan görevlilerin kişilerin beden ve ruh bütünlüğüne hiçbir şekilde zarar vermemelerini gerektirir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 81).

44. Öte yandan Anayasa'nın 17. maddesi 5. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde ayrıca devlete, kişilerin işkence ve eziyete ya da insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir muameleye maruz bırakılmalarını engelleyecek tedbirler alma ödevini yükler. Bu ödev üçüncü kişiler tarafından işlenen fiilleri de kapsamaktadır. Dolayısıyla yetkililerce bilinen ya da bilinmesi gereken bir kötü muamelenin gerçekleşmesini engellemek için makul tedbirlerin alınmaması durumunda devletin sorumluluğu ortaya çıkabilir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 82).

45. İşkence ve kötü muamele yasağına ilişkin şikâyetlerin incelenmesinde -devletin negatif ve pozitif yükümlülükleri dikkate alınarak- yaşamın maddi ve usul boyutlarının ayrı ayrı ele alınması gerekmektedir. Bu bağlamda yaşamın maddi boyutu sadece bireyleri işkence, insanlık dışı, aşağılayıcı muameleye ya da cezaya tabi tutmama sorumluluğunu (negatif yükümlülük) içermemektedir. Ayrıca bireylerin bu tür muameleye maruz kalmasını engelleyecek etkili önleyici mekanizmaların kurulması yönünde pozitif bir yükümlülük de içermektedir.

46. İşkence ve kötü muamele yasağının usul boyutuna gelince bu yasağın ihlal edildiğine yönelik “tartışılabilir” ve “makul şüphe uyandıran” iddialar, sorumlularının tespitini ve cezalandırılmasını sağlayacak etkili bir soruşturma yapılması sorumluluğunu (pozitif yükümlülük) içermektedir.

47. Somut olayda başvuruçunun iddiaları, infaz koruma memurlarının gereksiz ve ölçsüz olarak kendisine müdahale etmesi ve müşahede odasında elleri ve ayakları kelepçeli olarak tutulması kapsamındadır. Bu bağlamda başvuruçunun şikâyeti maddi boyut açısından zor kullanma yetkisinin kullanılması, müşahede odasına alınma ve orada tutulma koşulları ile ilgili ileri sürülen iddialar olarak iki başlıkta; bu hususlara ilişkin şikâyetlerin etkili soruşturulmadığı iddiaları ise usul boyutu başlığı altında incelenmiştir.

a. Anayasa'nın 17. Maddesinin Maddi Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

i. Genel İlkeler

48. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası mağdurların eylemi veya yetkililerin saiki ne olursa olsun kötü muamele yasağının ihlal edilmemesi gerektiğini vurgular. Saikin önemi ne kadar yüksek olursa olsun en zor koşullarda bile işkence, eziyet veya insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yapılamaz. Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrası gereğince savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hâllerde bile bu yasağın askıya alınmasına izin verilmemiştir. Anılan maddelerdeki hakkın mutlaklık niteliğini güçlendiren felsefi temel, söz konusu kişinin eylemi ve suçun niteliği ne olursa olsun herhangi bir istisnaya, haklılaştırıcı faktöre veya menfaatlerin tartılmasına izin vermemektedir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 104).

49. Bununla birlikte her kötü muamele iddiasında Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının getirdiği korumadan ve Anayasa'nın 5. maddesiyle birlikte devlete yüklediği pozitif yükümlülüklerden yararlanılması beklenemez. Bu bağlamda kötü muamele konusundaki iddialar uygun delillerle desteklenmelidir. İddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için soyut iddiaya dayanan şüphe ötesinde makul kanıtların varlığı gerekir. Bu kapsamdaki bir kanıt yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilmemiş birtakım karinelere dayanabilir. Bu bağlamda kanıtlar değerlendirilirken ilgililerin süreçteki tutumları da dikkate alınmalıdır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 95).

50. Aynı şekilde bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında olabilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olması gerekir. Bu asgari eşik, göreceli olup her olayın somut koşulları dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Bu kapsamda muamelenin süresi, bedensel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşır. Ayrıca muamelenin ardındaki saik ve amaç dikkate alınmalıdır. Muamelenin heyecanın yükseldiği ve duygu yoğunluğunun olduğu bir anda meydana gelip gelmediği de gözönünde bulundurulmalıdır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 83).

51. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında geçen bu kavramlar arasında nitelik değil yoğunluk farkının bulunduğu görülmektedir. Bir muamelenin “işkence” olarak nitelendirilip nitelendirilmeveceğini belirleyebilmek için anılan fıkrada geçen “eziyet” ve “insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele” kavramları ile işkence arasındaki ayrıma bakmak gerekmektedir. Bu ayrımın, özellikle çok ağır ve zalimane acılara neden olan kasti, insanlık dışı muamelelerdeki özel duruma işaret etmek ve bir

derecelendirme yapmak amacıyla Anayasa tarafından getirildiği ve anılan ifadelerin 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda düzenleme altına alınmış olan "işkence", "eziyet" ve "hakaret" suçlarının unsurlarından daha geniş ve farklı bir anlam taşıdığı anlaşılmaktadır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 84).

52. Buna göre anayasal düzenleme kapsamında kişinin maddi ve manevi varlığına en fazla zarar veren muamele "işkence"dir. Muamelenin ağırlığının yanı sıra "İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi"nin 1. maddesinde "işkence"nin özellikle bilgi almak, cezalandırmak veya yıldırım amacıyla ya da ayrımcı bir nedenle yapıldığı belirtilmiştir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 85).

53. "İşkence" seviyesine varmayan fakat yine de önceden tasarlanmış, belirli bir süre devam eden, yaralanmaya, yoğun maddi veya manevi ızdıraba sebep olan insanlık dışı muameleler "eziyet" olarak tanımlanabilir. Bu hâllerde duyulan acı, meşru bir muamele ya da cezada kaçınılmaz olarak bulunan acının ötesine geçmelidir. İşkenceden farklı olarak "eziyet"te, ızdırıp vermenin belli bir amaç doğrultusunda yapılması şartı aranmaz (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 88).

54. Kişileri küçük düşürebilecek ve utandırabilecek şekilde kişide korku, elem ve aşağılanma duygusu uyandıran veya mağduru kendi iradesine ve vicdanına aykırı bir şekilde hareket etmeye sürükleyen muameleler ise "insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele veya ceza" olarak tanımlanabilir. "Eziyet"ten farklı olarak, uygulanan bu muamele kişide bedensel ya da ruhsal bir acı oluşturmaya da küçük düşürücü veya alçaltıcı bir etki yaratmaktadır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 89).

55. Bir muamelenin anılan kavramlardan hangisinin kapsamında olduğunu belirleyebilmek için her somut olayın kendi özel koşulları içinde değerlendirilmesi gerekir. Aleni olarak yapılması veya kamuoyunun bilgi sahibi olması muamelenin aşağılayıcı niteliğinin belirlenmesinde rol oynasa da muamelenin aleni olmadığı durumlarda kişinin kendini değersiz hissetmesi de bu seviyedeki bir kötü muamele için yeterli olabilir. Ayrıca muamelenin küçük düşürme ya da alçaltma kastı ile yapıp yapılmadığı dikkate alınmakla birlikte böyle bir amacın belirlenememesi muamelenin kötü muamele olmadığı anlamına gelmeyecektir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 90).

56. Tutulma koşulları, tutulanlara yapılan uygulamalar, ayrımcı davranışlar, kamu görevlileri tarafından sarf edilen hakaretamiz ifadeler, engelli kimselerin karşılaştığı kimi olumsuz durumlar, normal olmayan bazı şeyleri yedirip içirme gibi aşağılayıcı davranışlar "insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele" olabilir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 90). Bununla birlikte Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasıyla yasaklanmış bir eylem tehdidinde bulunmak da yeterince yakın ve gerçek olması koşuluyla bu maddenin ihlali sonucunu doğurma riski taşıyabilir. Dolayısıyla bir kimseyi işkence ile tehdit etmek, en azından "insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele" oluşturabilir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 91).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

(1) Zor Kullanma Yetkisinin Kullanılması Yönünden

57. Hükümlü veya tutuklular, Anayasa'nın 19. maddesi kapsamında hukuka uygun olarak kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkından mahrum bırakılabilirlerken (*İbrahim Uysal*, B. No: 2014/1711, 23/7/2014, §§ 29-33) genel olarak Anayasa'nın koruma alanı kapsamında bulunan diğer hak ve özgürlüklere sahiptirler.

58. Bu bağlamda Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasındaki kural, hükümlü ve tutuklulara yönelik uygulamalar için de geçerlidir. Bu husus 5275 sayılı Kanun'un "İnfazda temel ilke" kenar başlıklı 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında "Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz." şeklinde düzenleme ile açıkça ifade edilmiştir.

59. Bununla birlikte özgürlüğünden mahrum bırakılan bir kişiye yönelik -kendi eylem ve tavırları mutlaka kuvvet kullanılmasını gerektirmedikçe- zora başvurulması, insan onurunun zedelenmesi ve ilke olarak Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen yasağın ihlal edilmesi sonucunu doğurabilir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 92). Buna karşın Anayasa'nın 17. maddesinin bir yakalamayı gerçekleştirmek için güç kullanımını yasakladığı söylenemez. Ancak bu tür bir güç sadece kaçınılmaz ve asla aşırı olmamak kaydıyla kullanılabilir. Başka bir ifadeyle kişinin kendi davranışından veya tutumundan dolayı fiziksel güce başvurmak kesinlikle zorunlu hâle gelmedikçe bu neviden fiiller, prensip olarak kötü muamele yasağını ihlal edecektir. Nitekim Anayasa Mahkemesi yakalama sırasında kötü muamele yapıldığı iddialarını değerlendirdiği bir kararında güç kullanmayı gerektiren bir durumun olup olmadığı ve kullanılan gücün orantılı olup olmadığını gözeterek sonuca ulaşmıştır (*Gülşah Öztürk ve diğerleri*, B. No: 2013/3936, 17/2/2016, § 52). Güç kullanmayı gerektiren bir durum olup olmadığı değerlendirilirken de öncelikle güç kullanmanın hukuka uygun olup olmadığı, sonrasında ise gerekli olup olmadığı gözetilmelidir.

60. 5275 sayılı Kanun'un "Zorlayıcı araçların kullanılması" kenar başlıklı 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, diğer kontrol usullerinin yetersizliği hâlinde hükümlünün kendisine veya başkalarına zarar vermesine veya eşyayı tahrip etmesine engel olmak için -kurumun en üst amirinin emriyle- bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçların ve kelepçenin kullanılabilmesi kabul edilmiştir. Bunun yanında İnfaz Tüzüğü'nün 22. maddesinin (8) numaralı fıkrası kapsamında infaz koruma memurlarının kurumun güvenliğini bozan firara teşebbüs, isyan, rehin alma, saldırı, yasaya veya düzenlemelere dayalı bir emre karşı aktif veya pasif fiziki direnme gibi olaylar ile 5237 sayılı Kanun'un 25. maddesindeki meşru savunma ve zorunluluk hâli ortaya çıktığında zor kullanma yetkisinin bulunduğu hükmüne yer verilmiştir. Bu bağlamda infaz koruma memurlarının zor kullanma yetkisini kullanabilmesinin yasal dayanağı olduğu konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır.

61. Öte yandan ceza infaz kurumunda saldırganlık gösterme riski yüksek olan hükümlü ve tutuklulara yönelik olarak ceza infaz kurumu personelinin kendilerini korumak, cezaevinde güvenliği ve disiplini sağlamak için daha geniş takdir yetkilerinin olduğu kabul edilmelidir. Ancak bu takdir yetkisinin iyi niyetli olarak temel hak ve özgürlüklere saygı çerçevesinde kullanılması gerekmektedir.

62. Somut olayda yaralama suçundan hükümlü olarak tutulan başvuru hakkında olayın meydana gelmesinden bir gün önce Kurum hekimine yumrukla saldırdığı gerekçesiyle soruşturma başlatılmıştır (bkz. § 11). Dolayısıyla başvuru saldırgan bir tutum içine girmesi yönünden Ceza İnfaz Kurumunun risk algısının yüksek olması kabul edilebilir bir durumdur.

63. İnfaz koruma memurlarının takdir yetkisini kullanırken iyi niyetli olup olmadığı ve olayın kendine özgü koşulları çerçevesinde zor kullanma yetkisini kullanmayı gerektiren bir durum olup olmadığı kötü muamele yasağında asgari eşiğin aşıp aşılmadığının belirlenmesinde en önemli unsurdur. Olay esnasında başvuru ellerinden ve ayaklarından kelepçelendiğinde ve süngerli oda olarak tabir edilen

müşahede odasına götürüldüğünde herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Öte yandan olayın nasıl başladığına yönelik başvurunun iddiaları ve infaz koruma memurlarının ifadeleri arasında çelişki bulunmaktadır. Sayım esnasında koridor kamera görüntülerinde başvurunun odasına öncelikle sayım için girildiği, sonrasında infaz koruma memurlarının koğuştan çıkarak kapıyı kilitleyip diğer infaz koruma memurları ile tekrar koğuşa geldikleri tespit edilmiştir. Koğuşa giren infaz koruma memurları başvuruycuyu elleri ve ayakları kelepçeli olarak süngerli oda olarak tabir edilen müşahede odasına götürmüşlerdir.

64. Başvurunun darbedildiğine yönelik başvuru formundaki iddiaları, Cumhuriyet Savcılığına verdiği beyanda ileri sürülmemiştir. Cumhuriyet Savcılığına verdiği beyanda başvuru el ve ayak bileklerine kelepçe takılmasından kaynaklanan şişlik ve morarmadan bahsetmiştir. Dolayısıyla infaz koruma memurlarının zor kullanma yetkisini kullanmasını gerektirecek bir durum olup olmadığı net olarak ortaya konulmasa bile başvurunun saldırganlık açısından risk düzeyi, kamera görüntülerinde infaz koruma memurlarının tutumu ve alınan doktor raporunda sadece kelepçe takılan yerlerde cilt sıyrıklarının tespit edilmesi gözetildiğinde olayda zor kullanmanın gereksiz ve orantısız bir müdahale olduğu söylenemez.

65. Açıklanan nedenlerle başvuru yapılan müdahale ile Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi boyutunun ihlal edilmediği sonucuna varılmıştır.

66. Öte yandan Anayasa'nın 17. maddesinin maddi boyutunun ihlaline ilişkin yukarıda yapılan tespitler gözönünde bulundurulduğunda (bkz. §§ 60-64), anılan maddenin usul boyutuna ilişkin şikâyetler incelenebilecek nitelikte bulunmamıştır. Dolayısıyla olaylara müdahale ve zor kullanma yetkisinin kullanılması yönünden başvurunun Anayasa'nın 17. maddesinin usul boyutunun ihlaline ilişkin iddiaları ayrıca değerlendirilmemiştir.

(2) Müşahede Odasına Alınma ve Sonrasında İleri Sürülen İddialar Yönünden

67. Anayasa'nın 17. maddesi, cezaevinde tutulan bir hükümlü veya tutuklunun içinde bulunduğu şartların insan onuruna yakışır bir şekilde olmasını da koruma altına almaktadır. İnfazın yöntemi ve infaz sürecindeki davranışların mahkûmları, özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntılı veya eziyetli bir duruma sokmaması gerekir. Cezaevinde tutulmanın pratik gerekleri çerçevesinde mahkûmların sağlık ve esenlikleri gibi hususların yeterli bir şekilde güvence altına alınması ve mahkûmlara gerekli tıbbi yardımın sağlanması da insan onuruna yakışır koşulların sağlanması için gereklidir (*Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, § 39).

68. Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde cezaevinde tutulma koşullarını değerlendirirken başvuru tarafından yapılan somut olaylara ilişkin iddialarla birlikte koşulların bir bütün olarak gözetilmesi ve bu kapsamda önlemlerin şiddeti, amacı ve bireyler için sonuçlarının birlikte değerlendirilmesi gerektiğini kabul etmiştir (*Turan Günana*, § 38).

69. Somut olayda başvuru, saldırgan hareketlerde bulunduğu bahisle infaz koruma memurlarına, kendisine ve odaya zarar vermesini engellemek amacıyla kontrol altına alınmış ve elleri, ayakları kelepçeli şekilde süngerli oda olarak tabir edilen müşahede odasına götürülmüştür. Mevcut kamera kayıtları, bu iddiaları doğrular niteliktedir. Meydana gelen saldırıyı ve aktif direnmeyi sonlandırmak, genel olarak Ceza

İnfaz Kurumunun disiplinini ve düzenini korumak amacıyla başvuru odasına konulduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla burada geçici bir tedbir olarak müşahede odasına konulma söz konusudur. Nitekim idarenin bu uygulaması İnfaz Tüzüğü'nün 49. maddesi kapsamında "kurum düzeninin ve kişilerin güvenliklerinin ciddi tehlikeyle karşı karşıya kalması hâlinde, asayiş ve düzeni sağlamak için Kanun'da açıkça belirtilmeyen diğer tedbirleri" alma yetkisine dayanmaktadır. Sonuç olarak başvuru odasına konulması Ceza İnfaz Kurumunda düzenin sağlanması için tek başına kötü muamele olarak kabul edilemez. Başvuru odasında uzun tutulduğu yönünde iddiası da bulunmamaktadır.

70. Öte yandan ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu cezaevi idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Somut olay açısından değerlendirilmesi gereken husus başvuru odasında yaklaşık altı saat süreyle elleri ve ayakları kelepçeli olarak süngerli odada tutulmasıdır.

71. Süngerli oda niteliği itibarıyla hükümlü ve tutukluların kendilerine ve başkalarına zarar vermesini engellemek amacıyla tek başlarına geçici olarak tutuldukları odadır. Bu odanın özelliği duvarlarının tamamen süngerle kaplı olması, hükümlü ve tutukluların kendilerine zarar vermesini engelleyecek şekilde dizayn edilmesidir. Somut olayda başvuru odasının infaz koruma memurlarına, kendisine ve odasına zarar vermesini engellenmesi amacıyla başvuru odasına konulmuştur. Bu tedbirin tek başına herhangi bir kötü muamele olarak nitelendirilmesi mümkün değil ise de başvuru odasında bu odada yaklaşık altı saat ayaklarından ve elleri arkadan bağlı bir şekilde tutulmasının makul bir gerekçesinin ve bunu kesinlikle zorunlu kılan bir nedenin olması gerekir. Kendisine ve başkasına zarar verme imkânı olmayan süngerli odada kelepçeli bir şekilde tutulması başvuru odasının bedensel cezaya maruz bırakıldığı algısı yaratmaktadır. Başvuru odasındaki kelepçenin çıkarılmaması ve yaklaşık iki saat elleri arkadan kelepçeli olarak bekletilmesi de bu algıyı kuvvetlendirmektedir. Başvuru odasında saldırganlığa devam ettiğinin kabulü hâlinde dahi kamera kayıtlarına göre başvuru odasında sakinleşip sakinleşmediğinin düzenli olarak kontrol edildiğine dair bir bulgu da yoktur.

72. Başvuru odasında yaklaşık altı saat ayaklarından ve elleri arkasından kelepçeli olarak tutulmasının başvuru odasında sağlık raporunda tespit edilen yaralanmaları ve eylemin kendisi değerlendirildiğinde müdahalenin "eziyet" kapsamında nitelendirilmesi mümkün görülmesi ve devletin Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında negatif yükümlülüğüne aykırı davrandığı sonucuna ulaşılmıştır.

73. Açıklanan nedenlerle başvuru odasının Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının maddi boyutu bakımından ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

b. Anayasa'nın 17. Maddesinin Usul Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

74. Kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı kapsamında devletin sahip olduğu pozitif yükümlülüğünün bir de usul boyutu bulunmaktadır. Bu usul yükümlülüğü çerçevesinde devlet, her türlü fiziksel ve ruhsal saldırı olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili resmî bir soruşturma yürütmek durumundadır. Bu tarz bir soruşturmanın temel amacı, söz konusu saldırıları önleyen hukukun etkin bir şekilde uygulanmasını güvenceye

almak ve kamu görevlilerinin ya da kurumlarının karıştığı olaylarda bunların sorumlulukları altında meydana gelen olaylar için hesap vermelerini sağlamaktır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 110).

75. Buna göre bireyin bir devlet görevlisi tarafından hukuka aykırı olarak ve Anayasa'nın 17. maddesini ihlal eder biçimde bir muameleye tabi tutulduğuna ilişkin savunulabilir bir iddiasının bulunması hâlinde Anayasa'nın 17. maddesi, "*Devletin temel amaç ve görevleri*" kenar başlıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandığında etkili resmî bir soruşturmanın yapılmasını gerektirmektedir. Bu soruşturma, sorumluların belirlenmesini ve cezalandırılmasını sağlamaya elverişli olmalıdır. Bu mümkün olmazsa madde, sahip olduğu öneme rağmen pratikte etkisiz hâle gelecek ve bazı hâllerde devlet görevlilerinin fiili dokunulmazlıktan yararlanarak kontrolleri altında bulunan kişilerin haklarını istismar etmeleri mümkün olacaktır (*Tahir Canan*, § 25).

76. Yürütülen ceza soruşturmalarının amacı, kişinin maddi ve manevi varlığını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve sorumluların hesap vermelerini sağlamaktır. Bu bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Diğer taraftan burada yer verilen değerlendirmeler hiçbir şekilde Anayasa'nın 17. maddesinin, başvurularda üçüncü tarafları adli bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı ya da tüm yargılamaları mahkûmiyetle veya belirli bir ceza kararıyla sonuçlandırma ödevi yüklediği anlamına gelmemektedir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 56).

77. Ceza soruşturmasının etkili olması için soruşturma makamlarının resen harekete geçerek kötü muamele iddiasını aydınlayabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek bütün delilleri tespit etmeleri gerekir. Yetkililer şikâyet yapılır yapılmaz harekete geçmeli, bir şikâyet olmasa bile işkence veya kötü muamele olduğunu gösteren yeterli belirtiler olduğunda soruşturma açmalıdır (*Cezmi Demir ve diğerleri*, §§ 114, 116).

78. Başvuru konusu olayda kötü muamele yasağının usul boyutu açısından incelenmesi gereken husus başvuruçunun kontrol altına alındıktan sonra ayaklarından ve elleri arkadan kelepçeli olarak yaklaşık altı saat müşahede odasında tutulmasıdır.

79. Öncelikle belirtilmesi gereken husus, insan hakları ihlalleri ile ilgili iddialarda soruşturma yükümlülüğünün mutlaka iddiayı kabul etme anlamına gelmediğidir. Bununla birlikte iddiaların ciddiye alınması ve adil bir sonucu garanti eden bir usulle soruşturma yapılması kötü muamele yasağının usul zorunluluğunu oluşturmaktadır. Bu bağlamda kötü muamele iddiasına yönelik soruşturmalarda en temel husus, mağdur beyanlarının alınması ve doktor muayenesinin geciktirilmeden ayrıntılı olarak yapılmasıdır. Zira doktor raporu iddia edilen muamelenin olup olmadığı, olmuşsa boyutlarının tespiti açısından olmazsa olmaz bir delil niteliğindedir.

80. Başvuru konusu olayda başvuruçunun müşahede odasından çıkarıldıktan on yedi gün sonra (bkz. § 18) doktor muayenesine götürülmüştür. Yapılan soruşturmada müşahede odasından çıkarıldıktan sonra başvuruçuya doktor muayenesi yapılmaması araştırılmamıştır. Nitekim olaydan on yedi gün sonrasında dahi sıyrıkların bulunduğu gözetildiğinde başvuruçunun müşahede odasından çıktıktan sonra şikâyet dilekçesi vermesine rağmen doktor muayenesine götürülmemesinin değerlendirilmesi gerekir. Bunun yanında soruşturmada başvuruçunun yaklaşık altı saat kadar ayaklarından ve elleri arkadan kelepçeli olarak süngerli odada tutulması şeklindeki uygulamanın

başvurucuyu cezalandırmak amacıyla yapılıp yapılmadığı da değerlendirilmemiştir. Dolayısıyla başvurunun iddiaları açısından kelepçeli bir şekilde müşahede odasında tutulmasının nedenleri araştırılmamıştır.

81. Açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutu bakımından ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

82. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

83. Başvurucu, maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

84. Başvuruda, kötü muamele yasağının maddi ve usul boyutunun ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

85. Kötü muamele yasağının maddi ve usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturulmasında hukuki yarar bulunduğundan kararın bir örneğinin yeniden soruşturma yapılmak üzere Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

86. Başvuru konusu olayda Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının maddi ve usul boyutlarıyla ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması ve olay hakkında etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi nedenleriyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 10.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

87. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için başvurunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Başvurucunun bu konuda herhangi bir belge sunmamış olması nedeniyle maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,**

B. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının **İHLAL EDİLDİĞİNE,**

C. Kararın bir örneğinin kötü muamele yasağının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığına **GÖNDERİLMESİNE,**

D. Başvurucuya net 10.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE,

G. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından başvurunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 21/9/2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Recai AKYEL